

Určuje kvalitu vzdělávání pouze lektor?

Vyzkoušejte si s námi malý pokus. Zeptejte se ve svém okolí na jednoduchou otázku: Co nebo kdo je určujícím prvkem kvality vzdělávání? Až s překvapivou samozřejmostí dostanete nejčastěji tuto odpověď: lektor. Myslí si to nejen absolventi kurzů, samotní lektori, ale také zákazníci vzdělávacích společností, tedy firmy. Domníváte se, že je tomu opravdu tak?

Rozhodně máte pravdu v tom, že pozornost je potřeba věnovat právě lektorům, jejich kvalifikaci, schopnostem vést vzdělávací proces, předávat či objevovat znalosti a dovednosti, jakož i pracovat sami na sobě.

S lektorem skutečně stojí a padá úspěch celé akce, alespoň v očích jejích účastníků. Jak ale poznat kvalitního lektora? Jednoduchá odpověď bohužel neexistuje, ale pokud budete lektora pro vaši akci vybírat, může vám pomoci několik otázek:

Je lektor odborníkem na oblast, v níž bude vzdělávat? Odpovídá odbornost lektora vašemu očekávání? Může lektor svou odbornost doložit? Kromě diplomu požadujte také osvědčení z kurzů či konferencí (přece i lektor se musí dál vzdělávat), tuzemská i mezinárodní ocenění či výstupy jeho publikační činnosti. I to jsou známky kvality lektora.

Příklad špatné praxe: *Lektor sice dříve vystudoval obor, který přednáší, ale není schopen doložit další doplňování a rozšiřování znalostí, jejich aktualizaci. Znalosti i dovednosti tak snadno a rychle zastarávají a jsou mnohdy zcela nevyužitelné.*

Je lektor skutečně dobrým lektorem? Má odpovídající lektorské kompetence? Pracuje na svém rozvoji i v oblasti didaktických či chcete-li andragogických znalostí a dovedností? Podobně jako v předchozím bodě by měl být lektor schopen doložit, jak pracuje na zlepšování svých lektorských kompetencí – účastí ve vzdělávacích aktivitách, sdružováním v profesních asociacích či jinak. Nabídka rozvojových akcí pro lektory je velmi široká a nově bude dokonce možné získat profesní kvalifikaci lektora podle zákona o uznávání výsledků dalšího vzdělávání.

Příklad špatné praxe: *Domněnka, že kdo něco umí, může to i naučit a předat dál, je velice mylná. Alespoň základy psychologie dospělých, didaktiky a metodiky vzdělávání dospělých potřebuje každý lektor. Příkladem za všechny může být zaměstnanec ovládající výborně Excel, kterého zaměstnavatel pověřil interním tréninkem ostatních členů týmu v práci s tabulkami, ale který všechny otrávil svou netrpělivostí či neschopností srozumitelně vysvětlit.*

Je lektor ve své práci supervidován? Bude souhlasit s vaší supervizí jeho lektorské činnosti? Kvalitní lektor se zpětné vazby neobává, ale naopak ji očekává, vyžaduje a vítá. A to nejen od toho, kdo jej platí, ale především od svých studentů.

Příklad špatné praxe: *Zeptejte se lektora na supervizi. Pokud se tváří překvapeně nebo nevrle, zřejmě o zpětnou vazbu na sebe samého nemá zájem. Zeptejte se ale špičkových lektorů, jak moc je dobře vedená supervize posunula.*

Je lektor schopen vytvořit vlastní studijní materiály? Tato otázka nemusí být podstatná pro všechny zadavatele lektorských služeb, ale jistě je dobrým měřítkem kvality. Lektor, který své práci opravdu rozumí, by měl být schopen sestavit i vlastní studijní materiály podle požadavků zadavatele – anotace kapitol, studijní texty (skripta), pracovní listy či prezentaci.

Příklad špatné praxe: *Častou obavou lektorů je strach ze zneužití know-how. Ale ruku na srdce, není mnoho lektorů, kteří mají skutečně originální know-how. A pokud jej skutečně mají, zneužít se dá lehce již při samotné výuce. Ale je v pořádku, že za tvorbu studijních materiálů si lektor zaslouží odměnu nad rámec běžné výuky.*

Pracuje lektor s moderními didaktickými pomůckami? Ačkoliv může být požadavek zadavatele omezený kupříkladu na praktický trénink na konkrétním přístroji, není ke škodě ověřit si, jak lektor pracuje s ostatními didaktickými pomůckami, zejména s audiovizuální technikou. Velmi moderní, ale stále ještě nepřilíh rozšířené, je využívání interaktivních tabulí či hlasovacích zařízení. Zeptejte se lektora, zda je schopen některé z nich pro vaši výuku využít, případně zda využívá nějaké vlastní pomůcky, které účastníkovi usnadní proces učení.

Příklad špatné praxe: *I v dnešní době najdete lektory, kteří neumí vytvořit ani jednoduchou prezentaci v PowerPointu, nikdy nepracovali s prezentérem a na tabuli píšou křídou... I mezi nimi se najdou ti, kteří zaujmou, ale dnešní účastníci většinou očekávají moderní technologie ve výuce zcela samozřejmě.*

Využívá ve své práci moderních metod výuky? Přednáška je stále nejužívanější, i když nejvíce zatracovanou metodou vzdělávání, a to i u dospělých. Až může být za určitých okolností efektivní, lektorův arsenál by měl čítat i řadu dalších metod, jako například řízená diskuse, brainstorming, skupinová práce, až po řadu tzv. interaktivních či kreativních metod. Nechte si předložit ukázky přípravy na výuku a sledujte, jaké metody lektor využívá.

Příklad špatné praxe: *Pokud vám lektor předloží scénář (osnovu) celodenní výuky sestávající se ze dvou metod (z nichž jedna je přednáška), neztrácejte čas a dejte přednost lektorovi, který umí udělat výuku nejen užitečnou, ale i zajímavou.*

Rada na závěr:

Zeptejte se, v čem jsou lektori vzdělávací instituce výjimeční, jiní než ostatní. Zbystřete, pokud je odpověď vyhýbavá nebo jsou uváděny informace neurčité či samozřejmé. Kvalitní lektor především pracuje sám na sobě, protože ví, že vzdělávat se je potřeba. Dobrá vzdělávací instituce umí pohotově kvalitu svých lektorů doložit.

Autor: Mgr. Tomáš Langer